

Tematické okruhy k SZK z EKDD

Otázky a literatura k nim jsou dány rozsahem čtyř skeletových předmětů (Evropská slovesná kultura, Evropská vizuální kultura, Evropská duchovní kultura a Dějiny evropské vzdělanosti), s jejich vyučujícími lze jednotlivá témata konzultovat. V sekci EVK je rovněž uvedena další doporučená (nepovinná) literatura k jednotlivým tématům.

Evropská slovesná kultura

1. Metody analýzy literárního díla;
2. Bible v kontextu literatur starověkého Předního východu;
3. Biblický kánon;
4. Starověká řecká literatura – periodizace a interpretace jednoho autora/díla dle vlastního výběru;
5. Starověká římská literatura – periodizace a interpretace jednoho autora/díla dle vlastního výběru;
6. Literatura antického křesťanství;
7. „Druhý život“ antické literatury;
8. Středolatinická literatura – hlavní žánry a interpretace jednoho autora/díla dle vlastního výběru;
9. Románská středověká literatura – hlavní žánry a interpretace jednoho autora/díla dle vlastního výběru;
10. Literární památky středověkých Germánů a Keltů;
11. Humanismus – renesance a reformace;
12. Renesanční literatura – základní charakteristiky národních okruhů a interpretace jednoho autora/díla dle vlastního výběru;
13. Literatura baroka a manýrismu – základní charakteristika a interpretace jednoho autora/díla dle vlastního výběru;
14. Literární klasicismus – základní charakteristika a interpretace jednoho autora/díla dle vlastního výběru;
15. Romantismus – základní charakteristika a interpretace jednoho autora/díla dle vlastního výběru;
16. Literatury národního obrození – s podobnějším výkladem jednoho jazykového okruhu dle vlastního výběru;
17. Romantismus a kritický realismus;
18. Literatura fin de siècle – základní charakteristika a interpretace jednoho autora/díla dle vlastního výběru;
19. Literární modernismus a avantgarda – základní charakteristika a interpretace jednoho autora/díla dle vlastního výběru;
20. Filosofické a společenskovední zdroje moderních literárních směrů;
21. Literární reakce na modernistické a avantgardní směry/díla;
22. Literatura v autoritativních a totalitárních režimech;
23. Americké, příp. asijské „extenze“ evropské literatury;
24. Globalizace evropské literatury;
25. Literatura marginalizovaných komunit – s podobnějším výkladem jednoho typu dle vlastního výběru.

Evropská vizuální kultura

1. Kultura vzpomínání – kulturní identita a politická imaginace (Jan Assmann, *Kultura a paměť*, Prostor 2001, s. 29-76; 115-133);
2. Význam jeskynních maleb pro současné umění a jejich interpretace podle Davida Lewis-Williamse (David Lewis-Williams, *Mysl v jeskyni. Vědomí a původ umění*, Galileo 2007);
3. Význam Vitruviova díla pro základy evropské vizuální kultury (Pollio Marcus Vitruvius, *Deset knih o architektuře*, Baset 2006);
4. Karolinská kultura – její význam v evropských dějinách obrazu, obrazných pojmů a praktik (H. Belting, *Konec dějin umění*, Praha 2000);
5. Sochařská výzdoba portálu poutního kostela Ste. Foy v Conques jako vizuální reprezentace – vztah vizuální kultury a dějin umění (www.academia.edu/6709554/Vidění_nemá_historii_Illuminace_21_2009_81-98; Anketa časopisu *October* k vizuální kultuře 2/ 2009 (ed. Petra Hanáková), s. 45-47; Michael Ann Holly, „Četba je rétorický akt v široké kulturní diskusi, je to otázka zaujmutí pozice“, *Illuminace* 21, 2009, 1 (73), s. 45-47; Barbara Deimlingová, „Obraz a význam. Poslední soud“, pp. 328-331 in Rolf Toman (ed.), *Románské umění*, Slovart 2006);
6. Gotická katedrála (církevněprávní a architektonická definice) jako obraz světa – interpretujte na konkrétné stavbě dle vašeho výběru (Ernst Ullmann, *Svět gotických katedrál*, Praha 1987, s. 9-70);
7. Vizuální podívaná – výstavba obrazového prostoru u Giotta (Jaroslav Pešina, *Tektonický prostor a architektura u Giotta*, Česká akademie věd a umění 1945);
8. Perspektivní konstrukce v italském renesančním umění jako jeden z důsledků proměn společnosti (Alberti, Brunelleschi, Ucello, Francesca, Fra Angelico, Massacio) (Pierre F. Francastel, *Malířství a společnost*, Barrister & Principal 2003);
9. Obrazotvornost Albrechta Dürerra v kontextu doby a míst (Rudolf Chadraba, *Albrecht Dürer*, Orbis 1963);
10. Vrcholná-pozdní renesance v Itálii: Společenský status umění a umělců, jejich výchova, organizace, životopisy (Peter Burke, *Italská renesance*, Mladá fronta 1996, s. 51-99; Giorgio Vasari, *Životy nejvýznamnějších malířů, sochařů a architektů* (Leonardo, Rafael, Michelangelo);
11. Nizozemí malířství 15. století – důvody a důsledky používání optických pomůcek (Jarmila Vacková, *van Eyck*, Academia 2005; David Hockney, *Tajemství starých mistrů*, Slovart 2003);
12. Obrazárna Pražského hradu, Rudolfinské umění v expozici Národní galerie v Praze (Schwarzenberský palác) – Vizuální kultura na dvoře Rudolfa II. (*Rudolf II. a Praha. Císařský dvůr a rezidenční město jako kulturní a duchovní centrum střední Evropy*. Katalog vystavených exponátů, Správa Pražského hradu 1997);
13. Vizuální podívaná: Malba a architektura, iluze třetího rozměru, kvadrurní malba (Bernini, Borromini, Pozzo, Gaulli) (Petr Ingerle, *Příběh perspektivy*, Barrister & Principal + Moravská galerie v Brně 2010);
14. Pohled shůry, pohled do propasti – hrdina, národ, příroda – romantická krajinomalba (Václav Hájek, „Propasti vidění. Závrať a rovnováha v moderní vizuální kultuře“, *Dějiny a současnost* 6/2007 on-line: <http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2007/6/propasti-videni-/>; Eduard Maur, *Paměť hor*, Praha 2006);
15. Budování Prahy jako národní metropole – historizující architektonické slohy, jejich významy a užití (Jindřich Vybíral, *Česká architektura na prahu moderní doby*, Argo + VŠUP 2002);

16. počátky moderní památkové péče v habsburské monarchii (Alois Riegl, *Moderní památková péče*, Národní památkový ústav 2005; Max Dvořák, *Katechismus památkové péče*, Národní památkový ústav 2004);
17. Monumentální obrazy a panorámata jako vizuální podívaná (Courbet, Millet, Purkyně, Bouguereau, Alma-Tadema, Hynais, Aleš, Marold) (Ernst Gombrich, „Permanentní revoluce 19. století“, pp. 407-436 in týž, *Příběh umění*; Marie Mžýková, *Vojtěch Hynais*, Praha 1990; Vojtěch Volavka, *Karel Purkyně*, Praha 1942; Životopisy a snímky obrazů zahraničních malířů viz wga. hu - vyhledávejte podle jmen, doprovodné texty v angličtině; Obrazy českých malířů najdete v expozici Národní galerie ve 4. patře Veletržního paláce);
18. Feminismus v umění a dějinách umění (Marcela Šášinková (ed.), *Žena umělkyně na přelomu 19. a 20. století*, Roztoky u Prahy 2005; Martina Pachmanová, *Neznámá území českého moderního umění: Pod lupou genderu*, Praha 2004);
19. Barevná skvrna a úloha světla v impresionistické malbě – nový vztah dílčích plánů obrazového prostoru, úloha barvy v malbě Vincenta van Gogha a Paula Gauguina, Mřížka na Manhattanu, Křišťálová koule a Latting Observatory, Flatiron (Pierre Francastel, *Malířství a společnost*, Barrister & Principal 2003; Rem Koolhaas, *Třešticí New York / Retroaktivní manifest pro Manhattan*, Arbor Vitae 2007);
20. Linie a plocha v secesním umění a architektuře (Petr Wittlich, *Česká secese*, Odeon 1982; Jindřich Vybíral, *Česká architektura na prahu moderní doby*, Argo 2002);
21. Destrukce starého a budování nového obrazového prostoru, Art World (Pierre Francastel, *Malířství a společnost*, Barrister & Principal 2003; Jindřich Chalupecký, „Umění a transcendence“, *Revolver Revue* č. 45/2001);
22. Expresionismus v Německu, skupiny Die Brücke a Der Blaue Reiter (*Umění po roce 1900*, Slovart 2007);
23. Realita vs. (a) podvědomí (Vratislav Effenberger, *Výtvarné projevy surrealismu*, Odeon 1969; *Umění po roce 1900*, Slovart 2007);
24. Kandinskij, Malevič, Chagall – Ruská avantgarda / kubismus, lidové umění (Petr Rezek, *Architektonika a protoarchitektura*, Ztichlá klika 2009; *Umění po roce 1900*, Slovart 2007);
25. Amorfa Františka Kupky, Barevná pole Barneta Newmana a Marka Rothka (John Golding, *Cesty k abstraktnímu umění*, Barrister & Principal 2003; *Kupka – cesta k amorfě*, Národní galerie Praha 2012; *Umění po roce 1900*, Slovart 2007).

Evropská duchovní kultura

1. Řecké náboženství a filosofie;
2. Římské náboženství;
3. Helénistická zbožnost;
4. Antické křesťanství;
5. Předkřesťanské náboženství Keltů, Germánů a Slovanů;
6. Východní (pravoslavné) křesťanství;
7. Vývoj středověké západokřesťanské teologie;
8. Monasticismus;
9. Lidová zbožnost středověku a raného novověku;
10. Heretická a opravná hnutí vrcholného středověku;
11. Evropské židovství ve středověku a v raném novověku;
12. Evropská reformace;
13. Protireformace a katolická reforma;
14. Západoevropská konfesionalizace;
15. Evropa a mimoevropské duchovními tradice v raném novověku;
16. Evropské osvícenství;

17. Náboženství a církve v 19. století;
18. Projekt sekulární modernity a jeho nositelé;
19. Proces sekularizace;
20. Náboženský modernismus;
21. Evropské křesťanství ve 20. století;
22. Necírkevní religiozita ve 20. století;
23. Evangelikalismus;
24. Religiozita v migračních procesech;
25. Evropa a islám.

Dějiny evropské vzdělanosti

1. Antická vzdělanost a její arabský transfer „evropskému“ středověku;
2. Církevní instituce jako centra uchování antické a rozvoje středověké vzdělanosti – klášterní a kapitulní školy;
3. Vznik universitních obcí z „ducha urbanisace“ středověké Evropy;
4. Modus vzdělanosti před vynálezem knihtisku: slovo – písmo – disputace;
5. Vynález a prosazení se knihtisku: přechod od dominance orálních forem vzdělání k vládě studia tištěného textu;
6. Česká universitní krize, první evropská reformace a proměny vzdělanostních struktur střední Evropy;
7. Proměny evropské universitní sítě a obecně modu vzdělanosti v čase impaktu humanismu;
8. Proměny vzdělanostních struktur střední Evropy na konci středověku;
9. Evropská vzdělanost v čase impaktu humanismu, včetně peregrinatio academia;
10. Hebrejská vzdělanost a kultura pozdně středověké a raně novověké Evropy;
11. Proměny evropské universitní sítě a obecně modu vzdělanosti od počátku evropské reformace;
12. Školství doby osvícenství: státní pragmatická modernisace, reformy, katastrofy;
13. Humboldtovské reformy jako evropský kulturní model 19. a 20. století;
14. Doba zásadních reforem středoevropského středního i vysokého školství 1848-1873;
15. Vzdělanostní ideály 19. století: upevňování panství meritokratických elit (řádní profesoři, soukromí docenti, vysokoškolští studenti, gymnasisté);
16. Židé 19. a 20. století: vzdělanostní emancipace, vědecká dominance, akademický antisemitismus;
17. University, technické vysoké školy a moderní věda od II. poloviny 19. století;
18. Ženská vzdělanostní emancipace 19/20. století;
19. Evropa a americké university od konce 19. do konce 20. století;
20. Vzdělanost a I. světová válka: selhání intelektuálů, vyvraždění vzdělanců, meziválečná vzdělanostní a vědecká modernisace;
21. Evropské a německé university a nacismus - vzestup USA z křeče Evropy;
22. Komunistické převzetí UK - doba čistek a změn tradičního modelu university;
23. Proměny vysokého školství 60. let: sociální otevření vzdělanostních struktur, feminisace, kulturní amerikanisace, expanse;
24. Studentská revolta 60. let. jako světový fenomén i pražský příběh;
25. Krize tradičních universit a tradičního modelu západoevropského vzdělání od 70. let: od Magna Charta Univeristarum k boloňskému procesu